

Motion till riksdagen 2020/21:3501

av **Camilla Brodin m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 21 Energi

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att planeringen för ökad elanvändning bör utgå från ett elbehov på minst 200 terawattimmar år 2045 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en effekt- och kapacitetsutredning samt vikten av utbyggd nätkapacitet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta målet om 100 procent förnybar elproduktion med ett mål om 100 procent fossilfri elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en energikommission och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla elmarknadsmodellen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna småskalig vattenkraft och tillsätta en utredning som överväger ytterligare åtgärder för att skydda den småskaliga vattenkraften mot produktionsminskningar och nedläggningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla Havs- och vattenmyndigheten och införliva relevanta delar i Jordbruksverkets och Naturvårdsverkets uppdrag och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna att överföra vattenmyndigheternas verksamheter till Naturvårdsverket och Jordbruksverket och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vattenmyndigheternas verksamhet också ska inbegripa ett främjandeuppdrag gentemot de näringar de verkar för och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva vidare Ringhals 1 och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige borde samarbeta med andra kärnkraftsländer för att utveckla standardiserade kärnkraftverk och standardiserade kärnkraftskomponenter och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en färdplan för framtidens kärnkraft som inkluderar forskning och frågan om pilotanläggningar och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera kärnkraftslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara kommunernas vetorätt mot vindkraftsetableringar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att havsbaserad vindkraft inte ska få riktade subventioner och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en fond för hantering av vindkraftsavfall och kvarblivna verk och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att tidigt och återkommande utvärdera det gröna skatteavdragets relevans givet den snabba marknadsutvecklingen för solceller och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärmens och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa avfallsförbränningskatten och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för ett undantag från EU:s statsstödsregler avseende skatt på bioolja för värmeproduktion och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en svensk vätgasstrategi och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om geotermisk energi och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten och Svenska kraftnät bör ges i uppdrag att se över säkerheten och risken att utsättas för angrepp på elnäten runt om i Sverige och vilken beredskap de lokala nätägarna bör ha om det sker oförutsedda händelser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta fler åtgärder för att förenkla och väsentligen korta tillståndsprocesserna för elnätsutbyggnad och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga en tredje kabel till Gotland och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera arbetet för en fossilfri fordonsflotta och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att öka tillgången till laddinfrastruktur för bilar och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på fossilfritt flyg och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elektrifiering av tunga vägtransporter och tillkännager detta för regeringen.

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör integrera satsningar på utveckling av koldioxidavskiljning med övriga Norden och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga handelssystemet för utsläppsrätter inom EU, EU ETS, så att det omfattar alla växthusgaser och vidgas till ett globalt handelssystem med ett gemensamt mål för minskade utsläpp, och tillkännager detta för regeringen.

Tabeller

Anslagsförslag 2021 för utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Statens energimyndighet	365 421	-9 000
1:2 Insatser för energieffektivisering	28 000	±0
1:3 Insatser för förnybar elproduktion	25 000	-15 000
1:4 Energiforskning	1 515 223	175 000
1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter	550 000	100 000
1:6 Energimarknadsinspektionen	152 757	±0
1:7 Energiteknik	1 462 400	-260 000
1:8 Elberedskap	270 000	±0
1:9 Avgifter till internationella organisationer	25 328	±0
1:10 Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning	120 000	-120 000
Summa	4 514 129	-129 000

Kristdemokraternas syn på energipolitiken

En trygg och säker energiförsörjning är en viktig motor i vår ekonomi och avgörande för vår välfärd. Svenska företag och konsumenterna ska kunna lita på att det finns en stabil och pålitlig elförsörjning i hela landet. Långsiktiga spelregler och stabila villkor på elmarknaden är av stor vikt för svenska jobb och svensk konkurrenskraft.

Kristdemokraternas energipolitik grundar sig på förvaltarskapstanken. Vi ska förvalta, inte förbruka, de ändliga resurserna. Energipolitiken ska därför möjliggöra för kommande generationer att leva och verka i ett hållbart samhälle. Vi vill se en mångfald av fossilfri energi inom industrin, energieffektiviseringar och mer investeringar av långsiktiga och hållbara energislag.

Kristdemokraterna förespråkar en fri och öppen elmarknad med ökad konkurrens till nytta för kunderna. Vi vill säkerställa långsiktiga spelregler i energipolitiken genom att bygga ut den förnybara energiproduktionen, fasa ut fossila bränslen och ge förutsättningar för kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften. Vi gör bland annat satsningar på utbyggnad av laddinfrastrukturen för elbilar, ökar klimatbiståndet till FN:s gröna klimatfond och tillför energiforskningen ytterligare medel.

När stora brister i elförsörjningen gång på gång påpekas och oron blivit en del av industrins vardag, påverkar detta framtidstron i så hög grad att vi behöver vidta kraftfulla åtgärder. Industrin står för tusentals arbetstillfällen som är viktiga för Sverige

välstånd. Fler företag gör idag en omställning och går mot en elektrifiering och digitalisering. Om inget görs kommer fler företag tvingas ompröva huruvida Sverige ger dem de bästa förutsättningarna. Det har stor betydelse vilka signaler vi skickar till investerare inför nyetableringar. Därför behöver vi se till att ta industrins oro på allvar – utan industriföretag har vi ingen välfärd.

Sveriges elbehov kommer öka betydligt om vi ska fortsätta utveckla samhället, minska oljeberoendet och samtidigt klara klimatmålen. Om vi ska uppfylla klimatlagens krav på nollutsläpp av växthusgaser senast 2045 är det nödvändigt att vi livstidsförlänger och bygger ny kärnkraft i vårt land. Planeringen för ökad elanvändning bör utgå från ett elbehov på minst 200 terawattimmar 2045 om alla åtaganden ska kunna uppfyllas. Här behövs alla icke-fossila energislag.

Ett utbyggt elnät är också avgörande. Betydande delar av elnätet är gamla och behöver renoveras samtidigt som ytterligare nät måste byggas ut. Redan idag råder stora elförsörjningsproblem, inte minst kopplat till vissa regioner i landet, där man exempelvis i och kring Malmö befinner sig vid en kritisk gräns. I såväl Uppsala som Stockholmsområdet är kapacitetstaket i stamnätet nått och effektläget mycket ansträngt. Ökad nätkapacitet är centralt för svensk tillväxt och bör ges hög prioritet. Kristdemokraterna menar att en effekt- och kapacitetsutredning behövs för att bidra till ett stabilare system och säkerställa en tillräcklig utbyggnad av elnätet.

Sverige behöver återuppta planeringen av nya kärnkraftsreaktorer. Ny kärnkraft är en viktig fråga, inte bara för Sverige utan framför allt på en global nivå. Enligt FN:s klimatpanel IPCC är kärnkraft nödvändigt för att klara klimatmålen. Internationella energirådet (IEA) har uppmanat världens länder att slå vakt om och utveckla kärnkraften, särskilt med hänvisning till klimatutmaningen. Idag är det Ryssland och Kina som bygger flest reaktorer. Här har västländerna ett gemensamt ansvar att vara med.

Sverige behöver sätta press på våra grannländer Tyskland, Polen, Danmark och Finland att avveckla sin kolkraft. Dessa länder har kolkraft motsvarande åttio kärnkraftsreaktorer. Förutom att kolkraften är enormt klimatförstörande bidrar de årligen till hundratals människors för tidiga död genom astma, cancer och andra sjukdomar orsakade av koleldning. Om dessa kolkraftverk inte stängs blir det som Sverige gör för klimatet närmast meningslöst.

Vi kristdemokrater anser att kärnkraften ska utvecklas, inte avvecklas. Steg mot en ny generation kärnkraft ska tas genom satsningar på forskning. Vattenkraften, också den småskaliga, ska värnas. Elanvändningen behöver öka för klimatets skull. Vind- och solenergi kommer byggas ut och mål för leveranssäkerhet måste tas fram.

Mål om fossilfri elproduktion

Elförsörjningen kan rätt hanterad utgöra en svensk konkurrensfördel som borgar för hög industriell investeringsvilja och etableringar av nya företag. Men det förutsätter att vi inte omotiverat omkullkastar faktorer som har byggt svensk energiförsörjning stark.

Ett mål inom energipolitiken är att svensk elproduktion ska vara 100 procent förnybar till år 2040. Även om det inte innebär ett strikt förbud mot livstidsförlängd eller ny kärnkraft bortom detta år, skickar målet olyckliga styrande signaler till marknaden och till myndigheter om hur kärnkraftens framtid betraktas på politisk nivå. Det riskerar att

bli en hämsko för investeringar. Svensk elproduktion bör vila på kraftslag som tillsammans kan skänka stabilitet och effektivitet och som har en grön profil.

Kristdemokraterna ser inget värde i en målsättning om att pressa undan klimatfrämjande kärnkraftsel till förmån för förnybar, ofta variabel, elproduktion. Kärnkraften bidrar med trygghet i systemet genom en hög kapacitetsfaktor och kvalitetsbringande systemtjänster som svårligen kan kompenseras för. Ett kärnkraftsinkluderande system är av allt att döma mer kostnadsoptimalt än ett förnybart. Ur klimatperspektiv är det centrala att minimera utsläppen av växthusgaser, och här talar livscykelanalyser för att kärnkraft har lägre utsläpp än flera förnybara alternativ. Ska vi möta det kraftigt ökade behov av el som prognoser ger vid handen, kommer vi att behöva såväl mer förnybar elproduktion som mer kärnkraft. Kristdemokraterna vill att målet om 100 procent förnybar elproduktion slopas och ersätts med ett mål om 100 procent fossilfri elproduktion till år 2040.

Energikommission

Sverige har betydande utmaningar kopplat till energiförsörjningen. Att el finns tillgänglig i den omfattning vi behöver den, när vi behöver den och till konkurrenskraftiga priser är grundläggande för vårt lands ekonomiska utveckling. Vi vet från beräkningar i en rad rapporter, bland annat från Svenskt Näringsliv, att elanvändningen väntas öka markant fram till år 2045 om branschernas planer på fossilfrihet ska förverkligas och klimatmålen ska bli verklighet. Nu rådande energipolitisk inriktning saknar svar på hur vi tar oss an centrala frågeställningar om framtidens energiförsörjning. Kristdemokraterna vill att en ny parlamentariskt sammansatt energikommission tillsätts. Den ska med hjälp av sakkunnig expertis bereda underlag som kan utgöra grund för en bred energioverenskommelse om en långsiktig, hållbar och effektiv energipolitik som möter industrins, hushållens och övriga samhällets behov.

Leveranssäkerhetsmål

Sverige har länge haft en elförsörjning där leveranser har kunnat tas för givna, till gagn för vår position som industrination och för familjernas livskvalitet. De senaste årens förändringar av energisystemet har ur leveranssäkerhetssynpunkt medfört ökade utmaningar, där bland annat systemet har blivit svårare att planera och tillväxten av variabel kraftproduktion måste balanseras.

Idag är ingen ansvarig för att det långsiktigt finns el i nätet vilket gör att alla agerar kortsiktigt. El är inte vilken vara som helst, och därför ska aktörerna på elmarknaden avkrävas långsiktighet. Riksdagen beslutade 2019 om att ta fram ett leveranssäkerhetsmål, men regeringen har hittills inte effektuerat tillkännagivandet. Samtidigt har frågans aktualitet tilltagit, vilket visat sig i form av nödåtgärder för att klara försörjningen sommartid och nya alarmerande analyser om tusentals jobb som kan förloras på grund av regional effektbrist. Regeringen måste påskynda framtagandet av leveranssäkerhetsmålet.

Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (Iva) har i sin rapport *Leveranssäkerhet i elsystemet* (2017) rekommenderat att Svenska kraftnät ska ges huvudansvar för upp-

följningen av leveranssäkerheten. Däri skulle ligga att ta fram prognoser för den långsiktiga energi- och effektbalansen, behov av systemtjänster och för överföringskapacitet även på regional och lokal nivå, men också att föreslå åtgärder. Regeringen bör överväga förslaget.

Miljöansvaret – en av grunderna för Sveriges energipolitik

År 2017 antog riksdagen ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige med Miljömålsberedningens betänkande som grund och sedan den 1 januari 2018 är klimatlagen införd. Ramverket innebär att Sverige ska ha nollutsläpp (netto) senast 2045. Ramverket lyfte dessutom fram vikten av åtgärder för fortsatt utveckling av en biobaserad ekonomi, där nya biobaserade produkter från skog, jordbruk eller vattenbruk kan ersätta fossilbaserade produkter. Kristdemokraterna stödjer det bindande utsläppsminskingsmålet om 40 procent inom EU från 2014, jämfört med 1990 års nivåer. Vi vill också att EU arbetar för ytterligare en minskning om 10 procent genom att inkludera åtgärder i form av att Sverige köper ”internationella krediter”, det vill säga projekt för att minska utsläppen i andra länder utanför EU.

Det är tack vare kombinationen av kärnkraft, vattenkraft, biokraft och vindkraft som Sverige är det land inom EU som har lägst klimatutsläpp inom sin elproduktion.

Kristdemokraterna värnar målet om att Sverige ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären år 2045. Vi behöver därför intensifiera arbetet med klimat- och energifrågorna på såväl nationell som internationell nivå, för att uppnå dessa klimatmål.

Utvecklad elmarknadsmodell

Vårt lands konkurrenskraft och klimatutmaningen förutsätter en trygg produktion. Kristdemokraterna menar att marknadens utformning bör ses över så att den bättre styr mot leveranssäkerhet. I dag betalar marknaden för energi, men det saknas incitament att tillhandahålla kvalitet eller effekt, det vill säga tillräckligt med energi vid ett givet ögonblick. Stödtjänster som får systemet att fungera tillhandahålls i huvudsak utan betalning. Ett elsystem som ger betalt för dessa egenskaper skulle bli mer robust. Planerbara kraftslag, som kärnkraft, skulle då få ersättning för den viktiga funktion de har i elsystemet. Regeringen bör ges detta tillkänna.

Den nuvarande energiförsörjningen

Den sammanlagda elproduktionen var förra året 164 TWh, enligt Energimyndigheten, vilket innebär en viss ökning av produktionen jämfört med året innan då 158 TWh producerades. Vattenkraft och kärnkraft stod tillsammans för 78 procent av den totala elproduktionen. Vattenkraften blev det kraftslag som producerade mest el under året, 64,6 TWh, följt av kärnkraften som minskade sin produktion något och landade på 64,3 TWh på grund av att Ringhals 2 trappade ner sin produktion under slutet av året.

Den svenska elproduktionen är i dagsläget till 98 procent koldioxidneutral. Sverige är, tillsammans med Frankrike, det land som i dag har lägst andel fossila bränslen i elproduktionen av samtliga EU-länder. Detta är ett av flera skäl till att Sverige bör sträva efter att exportera mer el och motverka ökande obalanser i den egna försörjningen vintertid. Dels gör det våra grannländer mindre beroende av koldioxidkraft, dels ger det oss en energireserv om något oväntat inträffar.

Under de kommande åren väntas elproduktionen behöva öka kraftigt för att möta behoven. Det finns möjlighet för Sverige att tidvis exportera elöverskott till våra grannländer via de överföringsförbindelser som för närvarande finns från Sverige till Norge, Finland, Danmark, Tyskland och Polen. Delar av året upplever emellertid Sverige minskade marginaler i kraftbalansen när elen behövs som mest. Det är en följd av mer variabel elproduktion parallellt med brist på planerbar kraft vilket gör systemet mer sårbart.

Svenska kraftnät har återkommande i analyser över kraftbalansen konstaterat att marginalerna i svensk elförsörjning är på nedåtgående. Den senaste rapporten från juni år 2020 bekräftar ånyo den negativa utvecklingen. För den så kallade topplasttimmen fördjupas effektunderskottet kommande vinter och väntas bli 1 700 MW vid en normalvinter och 2 900 MW vid en tioårsvinter. Prognosen för åren som följer ger vid handen att utvecklingen antas fortsätta i negativ riktning om planerbar kraft försvinner. Sverige gör sig mer beroende av utländsk el under tider då efterfrågan är som störst. När effektbehovet samtidigt är stort hos grannländerna blir importmöjligheterna begränsade. Svenska kraftnät för fram att vid ogynnsamma villkor kan elunderskott på flera timmar uppstå i elområde 3 och 4, import inkluderat.

Sommaren år 2020 tvingades Svenska kraftnät vidta nödgärder för att klara driftsäkerheten i södra Sverige. Med kort varsel upphandlades avtal om att tillgängliggöra Ringhals 1, Karlshamnverket och Rya kraftvärmeverk för att förbättra spänningsstabiliteten och tillhandahålla kortslutningseffekt. Annars hade allvarliga fel kunnat inträffa.

En mångfald av energislag

Kristdemokraterna vill se en mångfald av fossilfri energi inom transportsektorn, industrin, uppvärmningen och elproduktionen. Vi strävar efter ett energisystem som innehåller såväl storskaliga som småskaliga element anpassade till lokala och industriella behov.

Vattenkraft

Vattenkraften har en nyckelroll i vårt energisystem och producerar idag fyrtio till femtio procent av elen och hälften av effektbehovet de kallaste vinterdagarna. Vattenkraften kan inte mer än på marginalen öka sin produktion. Den uppgiften faller på andra energislag. Det är viktigt att värna vattenkraften och den småskaliga vattenkraftens roll i energisystemet även med en ny miljölagstiftning.

Vattenkraftsproduktionen i Sverige uppgår ett normalår till cirka 66,9 TWh. I Sverige finns ungefär 2 000 vattenkraftverk med en total installerad effekt på cirka 16 200 megawatt. Av dem är ungefär 200 större kraftverk med en effekt på 10 MW eller mer. Sverige är en av de nationer som använder och producerar mest vattenkraft i världen.

Vattenkraften är en förnybar energikälla och spelar en avgörande roll för stabiliteten i elsystemet eftersom vatten, till skillnad från el, enkelt kan lagras och användas för att generera energi vid behov. Vattnet rinner i huvudsak under vår och försommar då snön smälter men efterfrågan på el är däremot som störst under vintern. Då kan det lagrade vattnet utnyttjas för elproduktion.

Det behövs en övergripande modernisering av svenska vattenkraftsanläggningar, eftersom de nya intermittenta energikällornas bidrag i dag ställer helt nya krav på en teknik som installerades för upp till 50 år sedan. Kristdemokraterna har medverkat till en sänkning av fastighetsskatten på dessa anläggningar vilket kan möjliggöra nödvändiga renoveringar.

Det är viktigt att föra fram de innovationer som kommit fram i Sverige kring vattenkraften, och att detta stimuleras på olika sätt även på hemmaplan, inte att det endast går på export.

Trots att vattenkraften räknas som ett av de bästa och mest stabila kraftslagen, görs det ganska lite forskning på vattenkraftens utvecklingspotential i Sverige. Svenskt vattenkraftcentrum, som ligger under Energiforsk AB, forskar och utbildar inom områdena vattenkraft och dammar, tillsammans med fyra svenska universitet.

Småskalig vattenkraft

Kristdemokraterna värnar om de små företagens rätt att fortsätta driva och underhålla småskalig vattenkraft. De små vattenkraftverken står för knappt sex procent av den totala vattenkraftselen och är ofta till för egenförbrukning samt eventuell försäljning av överskottselen. Inte sällan har dammar och verk satt prägel på den omkringliggande bygden genom århundraden och rymmer en kulturhistoria värd att vårda. Medborgare uppmuntras att bli mikroproducenter av egen el. Men ägarna till de småskaliga vattenkraftverken har fått det allt mer kämpigt de senaste åren. Bakgrunden är krav om miljöanpassningar och omprövningar av tillstånd och en oro bland vattenkraftsägare om att denna process ska leda till omfattande negativ påverkan på deras verksamheter. Kristdemokraterna har agerat och tänker fortsätta agera för att så inte ska bli fallet.

En sund balans mellan olika intressen, där naturvärdena har en plats, ska givetvis eftersträvas. Det kan emellertid konstateras att det som kallas miljöperspektiv ibland har en för smal utblick. Utrivningar av dammar och borttagna vattenregleringar gjorda på basis av påstådda miljöskäl har i praktiken i flera fall fått motsatt effekt, med torrläggning av delar av vattendrag och skador på djurliv som följd.

I juni år 2018 beslutades om propositionen *Vattenmiljö och vattenkraft*, och bestämmelserna trädde i kraft 1 januari år 2019. Där slås fast att prövningssystemet inte ska vara onödigt administrativt eller ekonomiskt betungande för den enskilde. Om verksamhet bedrivs med stöd av urminnes hävd, privilegiebrev eller annan så kallad äldre rättighet ska den rättigheten anses ha tillkommit enligt motsvarande bestämmelser i miljöbalken, vilket gör att ett helt nytt tillståndsförfarande inte krävs. Undantag som medges i EU:s vattendirektiv ska användas fullt ut.

Med anledning av bland annat ett motionsyrkande från Kristdemokraterna, riktades under år 2020 ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen till den småskaliga vattenkraftens försvar. Tillkännagivandet understryker att det fortsatta arbetet ska vara inriktat på att värna den småskaliga vattenkraften genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva miljöåtgärder till rimliga kostnader.

Vattenkraftens Miljöfond har skapats för att tillhandahålla medel som kan sökas av vattenkraftägare som ingår i den kommande nationella prövningsplanen, för de rättsliga processkostnader som uppstår för miljöförbättringar. Vattenkraftsägarna har en självrisk på 15 procent av miljöåtgärdsrelaterade kostnader samt de första fem procenten av produktionsförluster. Fonden kan hjälpa de vattenkraftsägare som redan drabbats hårt ekonomiskt retroaktivt genom ålägganden från den 1 december 2015. Förekomsten av fonden får inte bli en indirekt förevändning för myndigheter att framhärda i oproportionerliga åtgärdskrav på ägare. Kostnaderna för en mindre aktör kan, fonden till trots, bli svåra att bära med utarmade verksamheter som följd. Det måste finnas en skälighet i de kostnader som prövningen medför som tar dem med liten produktion i beaktande, något som noggsamt bör följas upp av regeringen.

Den nationella prövningsplanen, som ska vägleda myndigheterna i deras arbete avseende miljötillståndens omprövning, har antagits av regeringen. För Kristdemokraterna är det angeläget att säkerställa goda villkor också för att småskalig vattenkraft ska kunna driva sin verksamhet. Effekttutmaningen understryker ytterligare betydelsen av att vi tar vara på baskraften. Det ursprungliga förslaget till prövningsplan som gick ut på remiss från Havs- och vattenmyndigheten kritiserades för att öppna dörren för storskalig utrivning. Den beslutade versionen ger jämförelsevis gynnsammare förutsättningar för den småskaliga vattenkraften och innebär således att steg tagits i rätt riktning. Delar som vi kristdemokrater välkomnar avser till exempel att produktionsminskningar ska hållas till ett minimum och ej får överstiga 1,5 TWh, vari kraftverk inom Natura 2000-områden ska inkluderas. Vidare är det positivt att planen betonar flera av vattenkraftens nyttor, såsom reglerkraften, och att vattenkraften har potential att bidra mer än idag. När det gäller hur fördelningen av riktvärden för maximala produktionsminskningar kan slå mot mindre vattendrag, är det dessvärre ett exempel där den småskaliga vattenkraftens perspektiv inte har fått genomslag i prövningsplanen.

Kristdemokraterna menar att regeringen bör tillsätta en utredning som överväger ytterligare åtgärder för att skydda småskalig vattenkraft mot produktionsminskningar och nedläggningar. Utredningen bör exempelvis se över möjligheten att göra tillägg i vattenförvaltningsförordningen som preciserar de förutsättningar under vilka kraftigt modifierat vatten (KMV) och mindre stränga kvalitetskrav (MSK) kan användas enligt EU-rätten. Syftet är att säkerställa att möjligheterna används fullt ut också i praktiken. Vattenförvaltningen har idag ett uppdrag att nyttja undantagen som EU-rätten medger fullt ut, samtidigt kan konstateras att andelen vattendrag som KMV-klassats fortsatt befinner sig på låga nivåer i Sverige. Att skriva in kriterierna i förordningen skulle kunna medföra en positiv förändring.

Förändrad struktur för vattenrelaterade myndigheter

Sverige har många myndigheter. Ur ett förvaltnings- och skattebetalarperspektiv är det angeläget att hålla kostnadseffektivitet. Om en myndighet kan utföras annorlunda i synergi med andra uppgifter bör också strukturen för myndigheten kunna förändras.

2011 bildades Havs- och vattenmyndigheten som har säte i Göteborg. Myndigheten övertog vid skapandet uppgifter från det tidigare Fiskeriverket och Naturvårdsverket och ansvarar för hushållning av fiskeriresurser och miljömål för hav, sjö och vattendrag.

Under myndighetens korta levnad har initiativ tagits som starkt bör ifrågasättas. Under 2013 ville myndigheten införa statlig skatt på enskilda avlopp trots att kommunerna utövar fullgod tillsyn över avlopp.

Under många år har myndigheten arbetat för att införa obligatoriska spårbarhetskrav inom fiskeriet och 2019 trädde det efter flera förseningar i kraft.

Myndighetens arbete har byggts på en övertolkning av förordning (EG) nr 1224/2009 om inrättande av ett system för att säkerställa att den gemensamma fiskeripolitiken följs. Inget annat land har infört ett obligatoriskt spårbarhetssystem. Några har infört frivilliga system.

Effekten har blivit att svenska fiskeföretag har fått stora problem. Inom dagligvaruhandeln har vissa aktörer sett sig tvungna att helt avstå från att sälja produkter som omfattas av systemet. Följden har blivit att konsumtionen styrt mot fisk fångad i tredje land (framförallt Norge).

Kristdemokraterna anser att myndigheten bör avvecklas. Ett flertal verksamheter på Havs- och vattenmyndigheten lämpar sig väl på Statens jordbruksverk och Naturvårdsverket. Frågor om badplatser och vatten, arter och livsmiljöer är exempel på uppdrag som renodlat kan utföras på Naturvårdsverket i synergi med andra uppgifter som utförs där. Gröna näringsrelaterade verksamheter som fiske och handel, vattenkraft och arbete i vatten samt planering, förvaltning och samverkan är verksamhetsområden som i bättre utsträckning bör utföras på Statens jordbruksverk där andra relaterade gröna näringar också bearbetas av myndigheten.

För vattenmyndigheterna, belägna på fem länsstyrelser på uppdrag av regeringen att genomföra EU:s vattendirektiv, bör det utredas möjligheten att överföra deras verksamheter till Naturvårdsverket och Jordbruksverket. I de relaterade uppdragen bör införlivas ett främjandeuppdrag gentemot de näringar som verkar inom hav och vatten. Främjandeuppdraget bör förtydliga att verksamheten inte bara ska kontrollera att regler följs, utan att de även ska göra det lättare för och stödja företagen.

Kärnkraft

Kärnkraften är en viktig del av basen i Sveriges elproduktion och genererade 64,3 TWh 2019. Det motsvarar cirka 40 procent av Sveriges totala elproduktion. För att möta framtidens utmaningar med minskade koldioxidutsläpp och stärkt konkurrenskraft kan vi inte bortse från kärnkraften, som är en i huvudsak koldioxidneutral energikälla.

De existerande kärnkraftverken beräknas ha en livslängd på omkring 60 år, sannolikt mer. Det är väsentligt att samtliga motiverbara livstidförlängningar genomförs. Att livstidsförlänga kärnkraften är kostnadseffektivt och av stor vikt för hela energisystemets robusthet då kärnkraft bidrar med produktion som kan planeras samt systemtjänster som är avgörande för att elsystemet som helhet ska fungera med hög kvalitet.

Ringhals 2 stängdes vid utgången av 2019, vilket Kristdemokraterna beklagar. Ringhals 1 väntas enligt nu rådande plan stängas vid utgången av 2020. Kristdemokraterna menar att en omprövning måste ske av beslutet att stänga Ringhals 1, då det kommer att leda till försämrade effektbalans och ökat importbehov. Sedan beslutet om stängning togs har förutsättningarna ändrats. Effektskatten är borttagen och priset på utsläppsätter har ökat markant, vilket bidrar positivt till kärnkraftens konkurrenskraft.

Betydelsen av planerbar kraftproduktion har återkommande tydliggjorts i Svenska kraftnäts årliga kraftbalansrapporter. Den senast publicerade rapporten är som tidigare nämnts inget undantag. Sverige går mot ett strukturellt kraftbalansunderskott kommande vinter, vilket dessutom kommer fördjupas vintern därpå. Orsaken till detta är den planerade avvecklingen vid Ringhals, samtidigt som annan tillkommande kraft är väderberoende.

Kristdemokraterna vill att möjligheterna att driva vidare Ringhals 1 ses över i en snabbutredning. Utredningen bör genomföras av en oavhängig part och också ta hänsyn till klimatkonsekvenserna. Enligt Konjunkturinstitutets beräkningar väntas resultatet bli förödande om båda reaktorerna stängs. Det leder till ytterligare 8 miljoner ton koldioxidutsläpp fram till mitten av seklet, jämfört med om reaktorerna hade drivits vidare till år 2025. I väntan på snabbutredningen ska Vattenfall stoppa all effektivering av avvecklingsplanerna.

Nya, säkrare kärnkraftsreaktorer är något som bland annat Finland och senast Storbritannien valt att satsa på, som en förutsättning för att behålla den elintensiva industrins konkurrenskraft, utan att ersätta dagens elproduktion med fossilbaserad produktion. Sverige borde samarbeta med andra kärnkraftsländer både i Europa och i andra världsdelar för att utveckla ett fåtal standardiserade kärnkraftverk och standardiserade kärnkraftskomponenter. Ett sådant arbete har potential att sänka kostnaderna och korta ledtiderna för byggnation.

Färdplan för framtidens kärnkraft och satsningar på forskning

Goda villkor för kärnteknisk forskning är centralt för att skapa förutsättningar för kunskap och kompetensförsörjning som bland annat behövs vid livstidsförlängningar av reaktorer och satsningar på ny kärnkraft. Svensk kärnkraftsforskning har emellertid inte getts tillräckligt utrymme inom ramen för statens forskningsanslag de senaste åren. Kristdemokraterna vill se en ambitionshöjning på området.

Sverige saknar idag en färdplan för framtidens kärnkraft. Kristdemokraterna föreslår att en sådan tas fram som inkluderar satsningar på forskning och frågan om pilotanläggningar.

Den fjärde generationens kärnkraft kan förbättra och underlätta elförsörjningen i framtiden. Fjärde generationens kärnkraft är både säkrare och mångfalt effektivare än dagens teknik, och kan återanvända lagrat kärnbränsle.

Under år 2020 startade forskningsprojektet Sunrise som tar sikte på innovation inom kärnkraft, exempelvis inom den fjärde generationens tekniska lösningar. Forskare från flera svenska lärosäten är involverade med syftet att förbereda en forskningsreaktor i Oskarshamn. Vid den ska forskningsuppdrag kunna genomföras om exempelvis bestrålning av bränsle och material och om avancerade modulära reaktorer. Den kan även fungera som en demonstrationsenhet för avancerad reaktorteknologi.

Kristdemokraterna ser positivt på framsteg inom svensk kärnteknisk forskning och menar att en nationell färdplan kan stimulera utvecklingen ytterligare och bidra till långsiktiga förutsättningar.

Utvecklingen av små modulära reaktorer (SMR) är ett område som väcker stor uppmärksamhet. Med dessa tekniker följer en möjlighet att uppnå serietillverkning efter typgodkännanden och att sänka projektkostnaderna. En annan fördel är att SMR kan bidra i fjärrvärmesystemet. Flera länder har kommit en bit på vägen; i till exempel USA godkändes under året en reaktormodell efter prövning hos deras motsvarighet till Strålskyddsmyndigheten. Det innebär att modellen möter säkerhetskraven genom ett passivt säkerhetssystem som gör att kärnkraftverket stoppas och förblir säkert vid nödsituationer.

En annan central fråga rör hur vi tillvaratar kärnkraftens fulla systempotential för att nå klimatmålen. Hur åstadkommer vi optimal systemintegration mellan kärnkraft och förnybara kraftslag? Tillgången på planerbar kraft och överföringskapaciteten i nätet hänger intimt samman, vilket illustrerades tydligt föregående sommar.

Värmen från kärnkraften är en outnyttjad resurs som skulle kunna användas bättre. Idag går all spillvärme till havet, men med nya typer av reaktorer skulle värmen tillvaratas och användas för till exempel uppvärmning, industriprocesser, vätgasproduktion och framställning av syntetiska bränslen för fossilfri sjöfart och flyg. Att nyttja värmen direkt för att spjälka vatten för vätgas skulle kunna ge hög energieffektivitet och därmed bidra starkt till energieffektiviseringsmålet.

Kristdemokraterna kan konstatera att det finns en rad intressanta frågeställningar om kärnkraftens framtida roll i energiförsörjningen, varav dessa är några. Kristdemokraterna tillför energiforskningen 125 miljoner kronor från år 2021 och framåt. Medlen destinerar till kärnkraftsforskning och därmed till sätandet av en färdplan för framtidens kärnkraft. I sammanhanget ska också betonas att delar av övriga medel under anslag 1:4 Energiforskning även ska göras tillgängliga för kärnteknisk forskning. Detta i enlighet med riksdagens tillkännagivande från juni 2019 om att forskning ska bedrivas inom alla relevanta kraftslag.

Forskningen är beroende av tillstånd från Strålskyddsmyndigheten. Sådana föregås av ansökningar och processer som fordrar att myndighetens mottagarkapacitet är god. Myndigheten behöver vara förkovrad i avancerad kärnteknologi och dra lärdomar från länder som kommit långt på området. Parallellt med forskningsfrämjande insatser bör säkerställandet av myndighetens mottagarkapacitet vara en del av färdplanen.

Modernisera kärnkraftslagstiftningen

Vid etablering av ny kärnkraft ska prövning ske mot miljöbalken. Lagstiftningen är inte anpassad till teknikutvecklingen och medför begränsningar som kan försvåra tillkomsten av ny kärnkraft i Sverige. Idag är det enbart tillåtet att anlägga nya reaktorer på tre platser i Sverige, det vill säga där kärnkraften redan finns, och det totala antalet reaktorer får inte överstiga tio. Kristdemokraterna anser att svensk kärnkraftslagstiftning bör moderniseras så att nämnda begränsningar i lagstiftningen tas bort. Behovet av andra förändringar bör också analyseras, givet teknikutvecklingen.

Vindkraft

Vindkraft är den förnybara energikälla som ökar mest i världen. Det finns drygt 4 000 vindkraftverk i Sverige, som sammanlagt producerade 19 TWh 2019. Det motsvarar 12 procent av vår elproduktion. Vindkraftselen minskade med 1 TWh på grund av att det blåste 12 procent mindre 2018 än året innan, men under 2019 skedde en ökning. Det energipolitiska målet om att tillföra 18 TWh vindkraftsproduktion till år 2030 väntas nås långt i förtid.

Under 2019 ökade den installerade effekten upp till nästan 9 000 MW.

Effektiva tillståndsprocesser ska eftersträvas men inte till priset av kringskuret inflytande för kommuner och deras medborgare. Energimyndigheten och Naturvårdsverket har till regeringen lämnat förslaget att kommunerna inte längre ska ha rätt att säga nej till vindkraftsetableringar. Myndigheterna föreslår att kommunal tillstyrkan i 16 kap. 4 § miljöbalken tas bort.

Förslaget beställdes av den rödgröna regeringen och de båda myndigheterna fick i uppdrag att titta på lagen som möjliggör för kommuner att säga nej till vindkraftsetableringar och ”föreslå åtgärder”. Förslaget från myndigheterna är därför närmast att betrakta som en beställningsprodukt. Vindkraftsbranschen har länge velat ta bort det

kommunala vetot mot vindkraft. Men vindkraftens intressen står inte över allt annat, exempelvis inte det kommunala självstyret. Skulle det kommunala vetot tas bort reduceras kommunen till en remissinstans bland andra och det kommunala självstyret får sig en allvarlig törn, vilket bland andra Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har kritiserat.

Vi kristdemokrater är positiva till vindkraft, men det måste ske på lokalbefolkningens villkor. Vi håller därför med SKR om att det kommunala självstyret äventyras med förslaget. Det är uppenbart att uppdraget till Energimyndigheten och Naturvårdsverket berodde på att regeringen vill ändra lagen som ger kommunerna veto vid vindkraftsetableringar. Detta vänder vi oss emot, och menar att riksdagen bör tillkännage för regeringen att vindkraftsvetot ska bevaras.

Havsbaserad vindkraft

Vindkraft till havs har högre kapacitetsgrad än vindkraft till land, men medför också högre kostnader. Regeringen har för avsikt att rikta specifika subventioner till havsbaserad vindkraft för att på så vis öka etableringstakten. Energimyndigheten har haft ett regeringsuppdrag att analysera hur anslutningsavgifter för vindkraft till havs kan slopas, ett uppdrag som presenterades i rapporten Slofade anslutningsavgifter för havsbaserad vindkraft år 2018. Kristdemokraterna ser att havsbaserad vindkraft har en roll att spela i framtidens energiförsörjning och kan konstatera att tekniken har mognat. Subventioner till havsbaserad vindkraft skulle dock ge oönskade effekter som inte svarar mot systembehovet.

Energimyndighetens beräkningsmodell för åtta vindkraftsparker ger en kostnad på 10,5 miljarder kronor vilket antingen kommer att belasta kundkollektivet eller skattekollektivet. Samtidigt vet vi att stamnätet är eftersatt och kräver betydande satsningar i hög takt för att kapacitetsproblem ska motverkas och systemet, som idag lider av inläsningsproblem och obalanser, ska fungera bättre. Resurser behöver allokeras dit där de kan få effektivast verkan.

Till det ska läggas att marknaden mellan olika kraftslag snedvrids, med effekten att vi får en forcerad utbyggnad av vindkraftverk till havs som riskerar att slå undan benen för befintlig och annan ny förnybar kraft samt för planerbar fossilfri kraft. Det är ett dåligt nyttjande av resurser som kommer att försena snarare än att påskynda klimatomställningen. De obalanser som alltmer pressar systemet visar snarare på behovet av planerbarhet och stabiliserande egenskaper.

Energimyndigheten har i ett tilläggsuppdrag redovisat att det inte finns något marknadsmisslyckande som ger skäl att rikta ett specifikt stöd till vindkraft till havs.

Kristdemokraterna motsätter sig riktade subventioner till havsbaserad vindkraft och anser att riksdagen bör tillkännage detsamma som sin uppfattning till regeringen.

Hantering av vindkraftsavfall och kvarblivna verk

Kommuner saknar stöd i lagen att kräva ekonomiska säkerheter av bolag vid vindkraftsetablering och löper därmed risk att behöva stå för hantering av skrotning, nedmontering och marksanering om bolaget av något skäl faller bort. Länsstyrelsen har, för de fall miljötillståndsprövning görs, viss möjlighet att ställa krav. Vindkraft är fortfarande en relativt ny företeelse och Sveriges erfarenhet av avställda verk är liten. Verkens livslängd uppgår till 20–25 år och med tanke på att vindkraften har växt kraftigt inte minst under det senaste decenniet kommer frågan bli alltmer aktuell.

Ansvarsfrågan behöver tydliggöras med ett starkare skydd för kommunerna. Ett alternativ för att möjliggöra ett långsiktigt ansvarstagande ekonomiskt och miljömässigt från branschen skulle vara att bolagen fonderar pengar baserat på löpande produktion. Ordningen skulle då i likhet med kärnkraftens betalningar till Kärnavfallsfonden regleras i lag och via fonden skulle det säkerställas att medel finns att tillgå när så behövs. Regeringen bör återkomma med förslag i den riktningen.

Solenergi

Solenergi är en viktig klimatsmart del i vårt energisystem. Svensk solenergiforskning är mycket framstående och solenergin har en stor utvecklingspotential i Sverige. Solcellsmarknaden fortsätter att växa och den totala installerade solcellseffekten i Sverige ökade med 78 procent under 2018 och 70 procent 2019, enligt Statistiska centralbyrån. En av anledningarna till ökningen kan vara den skattereduktion som infördes under 2015. Skattereduktionen innebär att mikroproducenter som matar ut ett visst överskott av el får 60 öre extra per kilowattimme utöver den ersättning de får från sitt elbolag när de säljer sin solel.

I hela riket var 698 MW installerat i 44 000 anläggningar 2019. Det är en kraftig ökning från året innan, med 70 respektive 57 procent. Det finns tre delar i begreppet solenergi – värme, el och kyla. Energimyndighetens strategi för solenergi i Sverige kom hösten 2016. Målbilden för solel visar på tre utbyggnadsfaser för solelproduktion. I målbilden finns året 2022 inlagt som nedslagsår i närtid, baserat på att det är ett lämpligt antal år framåt i tiden från det att strategin beslutats. Dessutom finns år 2040 inlagt som nedslagsår, vilket överensstämmer med måläret för energiöverenskommelsen. De tre olika utbyggnadsfaserna är etablering, expanderings och fortsatt kommersiell utbyggnad.

Privatpersoner som egenproducerar förnybar el med hjälp av till exempel solceller på taket har i dag möjlighet att sälja den el som blir över efter förbrukning. Överskottselen kan då säljas till elhandelsföretag eller elnätsföretag, och privatpersonen får då ersättning för detta. Vi kristdemokrater anser att detta är ett bra incitament i syfte att öka den förnybara elproduktionen.

Kristdemokraterna införde tillsammans med övriga allianspartier skattereduktionerna för mikroproduktion. Momsplikten slopades den 1 januari 2017 för dem som bedriver mikroproduktion av förnybar el och säljer sitt elöverskott, upp till 30 000 kr. Detta ger incitament att bygga ut sitt solcellssystem mer än vad som täcker den egna förbrukningen.

Sedan år 2009 kan den som installerar solcellssystem erhålla investeringsstöd. Stödet uppgick innevarande år till 20 procent av investeringskostnaden. Kostnaden för solceller har reducerats över tid och marknaden har mognat och växt sig allt starkare. Stödet har kritiserats av bland annat Konjunkturinstitutet som pekat på bristande kostnadseffektivitet. Kristdemokraterna har över tid signalerat att en utfasning av stödet är lämplig givet stödets brister. Vi anser att stödet bör avvecklas nästa år och avvisar därför den utökning av medel som görs inom ramen för anslaget i innevarande budget.

För privatpersoner ersätts stödet med ett grönt skatteavdrag från och med 2021. Avdraget kan göras för tjänstekostnader men även för material, till exempel inköp av solceller eller laddningspunkter till fordon. Kristdemokraterna tillstyrker övergången till ett avdrag, men vill betona vikten av återkommande och tidig uppföljning då marknadsutvecklingen kan motivera ändringar. Målet ska vara att branschen står på egna ben.

Energigas

Naturgas

Naturgas är den största energigasen i Sverige och kommer i en ledning från Danmark. Det är en gasblandning som till största delen består av metan. Det är ett effektivt bränsle med mycket låga utsläpp av svavel, kväveoxider, tungmetaller och partiklar. Naturgas släpper ut 25 procent mindre koldioxid jämfört med olja och 40 procent mindre jämfört med kol. En stor del av naturgasen används inom industrin men den är också viktig vid produktion av el och fjärrvärme. Naturgasen har potential att reducera miljöfarliga utsläpp inom sjöfarten. Dock är infrastrukturen för naturgasnätet tämligen begränsad, vilket gör att den inte svarar för mer än cirka 3 procent av energitillförseln i landet. Under 2019 användes naturgasen i Sverige till 65 procent av industrin, 17 procent till kraft- och fjärrvärme, 15 procent till övriga näringar och endast 3 procent till bostäder.

Energisystemen i de nordiska och europeiska länderna blir allt mer sammanbundna och olika energislag kompletterar varandra utifrån lokala och regionala förhållanden. Naturgasen kan som ett led i utvecklingen ersätta stora delar av den europeiska användningen av olja och kol. Den ryska naturgasen svarar för ungefär 40 procent av världens samlade naturgasreserver och har lett till en bidragsställning gentemot Ryssland ifråga om efterfrågan på naturgas. Ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv är det därför av stor vikt att infrastrukturen och produktionen av energi i EU-länderna fungerar väl på egen hand.

Kristdemokraterna säger nej till byggandet av Nord Stream 2 med tanke på den politiska utvecklingen i Ryssland. Nord Stream, vilken sträcker sig mellan Viborg i Ryssland och Greifswald i Tyskland, byggdes på initiativ av Ryssland och Tyskland och första delen stod klar 2012.

När den första Nord Stream-ledningen byggdes hade inte Ryssland invaderat ett annat europeiskt land. Rysslands annektering av Krimhalvön, som enligt internationell rätt tillhör Ukraina, borde leda till en annan slutsats än att ledningen ska byggas.

Annekteringen av Krim har medfört att EU infört långtgående sanktioner mot Ryssland och vissa utvalda ryska nyckelpersoner. Att då tillåta ett europeiskt land att öppna upp ytterligare en tämligen stor affärsmöjlighet för Ryssland trots pågående sanktioner vore minst sagt kontraproduktivt. Ökad rysk kontroll över gasleveranser till Europa ger landet ytterligare ett kraftfullt ekonomiskt och politiskt maktmedel.

Att hamnen i Karlshamn ska nyttjas för transporter inom ramen för Nord Stream-projektet och dess underleverantörer är inte något som Kristdemokraterna har stöttat politiskt. Det ställer höga krav på säkerhet, något som regeringen anser sig kunna garantera.

Biogas

Biogas är en förnybar energikälla som vid användning inte bidrar med några nettoutsläpp av koldioxid till atmosfären. Biogas produceras på många olika sätt, till exempel i rötningsanläggningar, deponier, förgasningsanläggningar eller genom power to gas (vindkraft och biogas). I dag facklas tyvärr en tiondel av biogasen bort, vilket är ett slöseri för alla dem som tror på användningen av biogas och som investerat i biogas-anläggningar för produktion av konkurrenskraftig och hållbar energi. För att också biogasen ska kunna utvecklas, krävs en infrastruktur för lagring och distribution.

Under 2019 såldes över 1 500 GWh fordonsgas, varav andelen biogas ökar stadigt och står för över 90 procent av försäljningen av komprimerad fordonsgas. Flygindustrin

tittar mycket på utvecklingen av användande av biogas som ett förnybart bränslealternativ. Till detta krävs dock många producenter och substrat för biogasproduktion, som olika typer av avfall såsom avloppsslam, gödsel, källsorterat matavfall och avfall från slakteri- och livsmedelsindustrin. Energigrödor utgör en mycket liten del av den totala substratsammansättningen.

Biogas, inte minst i flytande form, är på många sätt ett bättre alternativ ur både klimat- och hälsosynpunkt än de biobränslen som kan användas i dagens lastbilar. Biogas kan framställas genom rötning eller termokemisk konvertering, som också kallas pyrolys och nått stor utbredning i till exempel Tyskland. För att få in biogasen på allvar behöver produktionen stimuleras, liksom utbyggnaden av tankstationer, inte bara i Sverige utan i hela Europa. För att säkra tillgången på organiskt avfall till rötningen krävs också en effektivare källsortering i kommunerna.

Kristdemokraterna har länge efterlyst en övergripande utredning som bereder frågan om hur prissättning och produktionsmetoder för biogas och andra biodrivmedel kan utformas så att utvecklingen mot fossilfria drivmedel påskyndas. Biomarknadsutredningen (2019:63) som presenterades i december 2019 föreslår en kraftig subventionering av enbart rötad gas, en hållning som blir väldigt tekniskspecifik och därför verkar negativt gentemot ny förgasningsteknik.

Vätgas

Det pågår flera försök med att använda vätgas som drivmedel inom fordonsflottan. Fördelen med vätgas är att den kan produceras av exempelvis solenergi eller vattenkraft för att lagras i form av vätgas som sedan används för transporter. Vätgasen pekas ut av EU-kommissionen i dess vätgasstrategi som en tillväxtmotor och en viktig del i en storskalig omställning av Europas energisystem för att nå klimatneutralitet år 2050. Sverige bör i likhet med EU-kommissionen ha en uttalad strategi för hur vätgas kan användas för transporter och inom industrin.

Kraftvärme

Kraftvärme är teknik för att samtidigt producera el och fjärrvärme. Fjärrvärmens har hög verkningsgrad och den samtida produktionen gör den resurseffektiv. Kraftvärmeproduktionen är möjlig att planera och är således en del av vår baskraft och ett viktigt komplement till väderberoende kraftslag. Den kan balansera utbud och efterfrågan i elnäten och är viktig i krislägen då den kan anpassas till ödrift. Idag står kraftvärmens för ungefär tio procent av Sveriges elproduktion. En väl spridd lokal produktion är gynnsam för tryggheten i försörjningen över landet. Den säkrar lokal tillgång till el när till exempel effekt- ingången är begränsad till staden i fråga. Kristdemokraterna menar att kraftvärmens har potential att utvecklas ytterligare och anser därför att sektorn behöver konkurrenskraftiga och långsiktiga villkor. Vi vill att en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärmens tas fram.

Under 2020 införde regeringen och dess stödpartier en skatt på avfallsförbränning. Skatten har en inbyggd upptrappning och beräknas för 2021 ge intäkter om 430 miljoner kronor, vilket sedan ökar till 530 miljoner år 2022 och 540 miljoner år 2023. Regeringspartierna har i olika sammanhang framhållit kraft- och fjärrvärmesektorns betydelse för energiförsörjningen. I praktisk handling har man istället lagt hinder för den. Kristdemo-

kraterna har ingen annan uppfattning än regeringen när det kommer till målet om en god avfallshantering med försvarbar miljöpåverkan. Problemet är att regeringens politik är verkningslös och symbolisk. Den utredning som lämnades innan skattens införande avvisade förslaget. Utredningen konstaterade att skatten kommer att vara fiskal, det vill säga rendera intäkter till staten men varken bidra till en bättre miljö eller ett hållbart klimat. Ändå är det som miljöstatsning regeringen har motiverat skatten. Insatser måste ske tidigare i avfallskedjan för att få relevans.

Avfallsförbränningskatten begränsar investeringsutrymmet i anläggningarna. Dessutom har den kantats av tillämpningsproblem. Hälften av hushållsavfallet energiåtervinns och ger el, värme och kyla. Sverige importerar därtill avfall från andra länder där det annars hade gått till miljöbelastande deponi. Den värmeproduktion som avfallsförbränningen omfattar motsvarar värme till ungefär en miljon hushåll och har fördelen av att vara tillförlitlig året om. Kristdemokraterna anser att skatten ska avskaffas.

Nästa år tas skattebefrielsen på så kallade grödebaserade biobränslen för värmeproduktion bort. Det är en konsekvens av statsstödsregler i EU som börjar gälla vid årsskiftet och som regeringen borde gjort mer för att få förlängda undantag ifrån. Situationen är olycklig då grödebaserade biooljor är miljövänligare än fossila oljor men nu får samma skattesats. Biooljor används istället för fossil olja framför allt i reserv- och spetslastpannor under vintern inom fjärrvärmeproduktionen. Regeringen bör verka för ett undantag när tillfälle ges och vid bifall återställa skatten.

Geotermisk energi

Geotermisk energi är värme som hämtas från jordens inre och bildas vid radioaktivt sönderfall av vissa tyngre grundämnen och levererar ca 12 TWh förnybar energi årligen i Sverige. I Sverige har geotermi hittills utnyttjats i begränsad omfattning. I Skåne har Lunds kommun haft ett system i gång sedan mitten av 1980-talet och i dag försörjs fjärrvärmenätet till en fjärdedel med geotermisk energi.

Geotermisk energi passar utmärkt till framför allt storskaliga system knutna till fjärrvärmesystem. Man kan använda geotermi för både uppvärmning och elproduktion, beroende på den temperatur som grundvattnet har på det aktuella djupet i berggrunden.

Enligt SGU, Sveriges geologiska undersökning, bidrar inte förnybar geoenergi och geotermi i dag till elproduktionen i Sverige, eftersom systemen är så kallade lågtemperatursystem. Men för att uppnå klimatmålen krävs ett ökat användande av fossilfria energislag. Här bedömer SGU att geoenergin kan utgöra en viktig del, men en fortsatt utbyggnad måste ske på ett hållbart sätt, framför allt rörande samspelet med andra samhällsintressen som till exempel undermarkbyggnationer och grundvattenanvändning.

På våra breddgrader utgör uppvärmning en stor del av behovet, vilket gör förnybar geoenergi till en mycket lämplig energiform. Dessutom har förnybar geoenergi den fördelen att den inte är lokalt begränsad eftersom förutsättningar finns överallt i landet.

Det finns idag ett stort antal förnybara geoenergisystem i Sverige. Uppgifter om mellan 500 000 och 800 000 befintliga småskaliga anläggningar nämns i olika sammanhang. Genom borrhål kan energin utvinnas, antingen för uppvärmning eller för elproduktion. Den gratisenergi som är förnybar och finns inlagrad i berggrunden under fastigheter gör att det drastiskt går att minska inköpen av producerad energi och därtill konkurrensutsätta alternativen, vilket gynnar den fria marknaden.

Kristdemokraterna vill föra fram geoenergin som en del i landets utveckling till ett än mer hållbart energisystem.

Elcertifikatssystemet

Elcertifikatssystemet är ett marknadsbaserat stödsystem som ska öka produktionen av förnybar el på ett kostnadseffektivt sätt. Det har funnits i Sverige sedan 2003 och 2017 slöt Sverige ett förnyat avtal med Norge om ett mål för elcertifikaten att förlängas till 2030 och utökas med 18 TWh. Nu ser det ut som om målet om 18 TWh kommer att uppnås redan nio år i förtid. Elcertifikaten har på det stora hela spelat ut sin reella roll och en kontrollerad stängning av systemet bör ske.

Osäkerhet inför framtiden

Osäkerheten kring energipolitiken framförs som ett stort problem av basindustrin. Som tidigare nämnts varslar Svenska kraftnät om försämringar i kraftbalansen. Effekt- och kapacitetsutmaningen ställer krav på åtgärder.

Effektreserven

Under kalla vinterdagar kan det uppstå situationer då elförbrukningen ser ut att överstiga produktionen av el. I dessa situationer räcker de planerade resurserna inte till utan Svenska kraftnät måste då ta reserver som handlats upp i förväg, från den så kallade effektreserven. Den skapas genom att Svenska kraftnät ingår avtal dels med elproducenter om att ställa ytterligare produktionskapacitet till förfogande, dels med elanvändare och elhandelsföretag om att de minskar elförbrukningen.

Effektreserven ska finnas tillgänglig mellan den 16 november och den 15 mars. En administrativ ersättning utges för varje timme som förbrukningsresursen finns tillgänglig i effektreserven och en fast ersättning för produktionsresurserna.

Kostnaderna för att använda effektreserven betalas av de balansansvariga företagen. Svenska kraftnät upphandlar effektreserven direkt med resurs- eller anläggningsägaren i en upphandling som sker årligen och där anbudet ska gälla minst 10 MW i ytterligare produktionskapacitet eller 5 MW i minskad elförbrukning, i alla fyra elområdena.

Effektreserven har varit beräknad på att det finns tio kärnkraftsreaktorer i drift under ett antal år framöver. Det faktum att flera reaktorer nu kommer att lägga ned i förtid ökar effektreservens betydelse. Berörda myndigheter ska kontinuerligt följa utvecklingen på den svenska elmarknaden för att analysera effektsituationen inklusive behovet av effektreserven. Vart fjärde år ska det göras en särskild sammanställning med slutsatser och förslag kring elmarknadens utveckling samt uppföljning av de energipolitiska målen.

Elnäten

Svenska kraftnät har ett stort pågående arbete med att utveckla de stora stamnäten i Sverige. Ju fler ledningar som kan läggas i marken istället för i luften, desto mer minskar risken för avbrott vid oväder och tunga snöfall.

Det finns cirka 170 lokala elnätsägare idag i Sverige och i och med detta har även säkerhetsaspekten kommit i dagen. Tillgången till el är väsentlig i vårt samhälle, och det

kan gå enkelt att utsätta ett land för stora påfrestningar när varken it-infrastruktur eller annan infrastruktur fungerar på grund av att elektriciteten inte fungerar.

Kristdemokraterna vill därför att Energimyndigheten och Svenska kraftnät ges i uppdrag att se över säkerheten och risken att utsättas för angrepp på elnäten runt om i Sverige, och vilken beredskap de lokala nätägarna ska kunna ha om det sker oförutsedda händelser.

Kristdemokraterna har tidigare fört fram behovet av en cybersäkerhetsmyndighet, vilket även ovanstående skulle kunna inkluderas i.

Rådande kapacitetsbrist hämmar tillväxten. Överföringskapaciteten från norr till söder måste öka, och tillståndsprocesserna, som idag kan dra ut på tiden, måste kortas så att behovet av utbyggt nät runt om i landet kan mötas inom rimliga tidsramar. De åtgärder som föreslås i den så kallade nätkoncessionsutredningen från 2019 är i många delar välkomna, men tidsvinsten av förslagen lever inte upp till behoven. Ytterligare åtgärder bör snarast framarbetas i syfte att förenkla och väsentligen påskynda tillståndsprocesserna.

Tredje kabel till Gotland

Kristdemokraternas inställning är att hela landet ska tillförsäkras en trygg försörjning av el. Gotland förbinds idag med fastlandet via två likströmskablar i regionnätet och saknar som enda region direkt koppling till stamnätet. Kapaciteten på Gotland har nått taket vilket bland annat begränsar näringslivets utvecklingsmöjligheter. På ön finns växt-husgasintensiv cementindustri med långt framskridna planer på att reducera sin miljö-påverkan genom elektrifiering. Omfattande investeringar i elektrifiering förutsätter emellertid kraftigt utökad tillgång på el samt att försörjningen går att lita på. Gotland har i det pressade läge man befinner sig i fått utstå en mängd strömavbrott de senaste åren. I sammanhanget ska också Gotlands säkerhetspolitiska betydelse betonas. Kristdemokraterna anser att regeringen bör ge Svenska kraftnät i uppdrag att bygga en tredje kabel mellan fastlandet och Gotland.

Minskade fossila utsläpp för transportslagen

Idag står inrikestransporter med 17 miljoner ton koldioxidekvivalenter för ca en tredjedel av de samlade växthusgasutsläppen i Sverige. För att nå målen om en fossiloberoende fordonsflotta år 2030, har Sverige en ambition om att utsläppen från vägtrafiken ska minska med 70 procent fram till 2030 jämfört med 2010.

Det krävs en kostnadseffektiv omställning och smart utformning av infrastrukturen för att minska utsläppen från våra trafikslag. Det är angeläget att utsläppen från inrikes transporter reduceras på ett hållbart sätt förenligt med våra samhällsekonomiska mål och att ny teknik som möjliggör detta kan främjas. Det behövs satsningar på forskning och utveckling av fossilfria bränslen och fordonstyper så som elbilar och elhybrider. Vi kristdemokrater ser bilen som ett redskap för frihet. Den bidrar till social hållbarhet genom att överbrygga avstånd mellan människor och vi vänder oss mot den kamp som vissa för mot bilen som sådan, när det är utsläppen som ska bekämpas.

Elektrifiering av tunga vägtransporter

Transportsektorn står för 32 procent av Sveriges alla CO₂-utsläpp. Om vi investerar i järnväg så att godstrafiken ökar med 100 procent så innebär det att vi minskar lastbilstrafiken med ca 8 procent. De tunga lastbilarna står för utsläpp av cirka 3,3 miljoner ton. Det räcker således inte att investera i järnväg om vi vill minska CO₂-utsläppen. Om vi i stället, genom att elektrifiera de större vägarna, kan minska CO₂-utsläppen från lastbilstrafiken med 50 procent skulle detta innebära att CO₂-utsläppen minskade med cirka 1,7 miljoner ton motsvarande 3,2 procent av Sveriges totala utsläpp.

När det gäller personbilar är laddningstekniken väl utvecklad och mest realistisk på kort till medellång sikt. När det gäller tunga fordon är övergång till batteridrift svårare att genomföra. Flera tekniker och bränsleslag kan vara aktuella för att främja övergången till elektrifiering.

En potentiell teknik är att använda vätgas som fordonsbränsle. I detta fall används bränsleceller som kompletterar ett batteri. Idag finns ett antal tankstationer för dessa bränsleceller. De behöver dock bli fler för en sammanhängande infrastruktur. Fordon kan också ha kontinuerlig strömförsörjning som huvudkälla och komplettera under kortare sträckor med batteridrift.

I Sverige finns flera studier på elektrifierade vägar. Ett av de mer kända projekten är ellastbilarna som trafikerat en sträcka i Sandviken. Sandvikensträckan har byggt på el från linor i luften medan det nu pågående testprojektet utanför Visby på väg mot närliggande flygplats energilagrar fordon genom trådlös överföring från marken. Även mellan Arlanda och Rosersbergs logistikområden finns en elväg som bygger på konduktiv överföring där en ”arm” från fordonet följer en skena i marken. Testplattformar för markburen elektrifiering utvärderas löpande i takt med användningen.

En effektiv elektrifiering underlättas om staten är tydlig med att det är de enskilda huvudmännen som äger ansvaret för de egna vägarna. Det innebär att Trafikverket ska få uppdraget att elektrifiera riksvägarna (inklusive europavägarna). Kommuner och regioner har ansvar för att elektrifiera de vägar som de ansvarar för och som kan vara nödvändiga att elektrifiera för att skapa ett sammanhållande system.

På sikt bör systemet vara självfinansierande i och med att de som nyttjar elen betalar för denna till systemägaren. Det kan övervägas om investeringen kan finansieras genom lån i Riksgälden, som återbetalas när intäkterna rullar in. Även om huvudregeln enligt budgetlagen är att infrastrukturinvesteringar ska finansieras med anslag kan lån i Riksgäldskontoret utgöra finansiering av investeringsutgifter under förutsättning att de slutliga kostnaderna inte beräknas komma att belasta statsbudgeten eller den offentliga sektorns finansiella sparande. Detta innebär att lånen ska återbetalas med intäkter som uppstår som en direkt följd av att investeringen görs.

Regeringen föreslår att anslag 1:5 tillförs 500 miljoner 2021 och 550 miljoner 2022. Satsningen går till regionala elektrifieringspiloter med laddinfrastruktur för tunga fordon. Tankinfrastruktur för vätgas är också en del av satsningen. Kristdemokraterna föreslår att anslaget tillförs ytterligare medel om 100 miljoner kronor per år 2021–2022 för att på så vis öka ambitionsnivån och påskynda arbetet.

Utbyggnad av laddinfrastruktur

Inom ovan nämnda anslag, 1:5, kan medel också användas till snabbladdningar av elfordon längs större vägar. Inget av regeringens tillskott destinerar uttryckligen till detta

ändamål, utan deras satsning från ifjol ligger oförändrad. De medel Kristdemokraterna tillför anslaget ska också kunna komma detta ändamål till del, för att ytterligare minska avstånden mellan laddpunkter.

Försäljningen av laddhybrider och elbilar har utvecklats mycket snabbt på senare år. Supermiljöbilspremien som infördes av alliansregeringen 2012 har bidragit till denna utveckling. Sedan 2012 har antalet laddbara el- och elhybridbilar ökat från cirka 1 200 till 62 000 i dag.¹ För att uppmuntra konsumenter att köpa laddhybrider och elbilar är det viktigt att laddinfrastrukturen i Sverige utvecklas. Det stora hindret för ökad andel elbilar är osäkerheten som följer med en för dåligt utbyggd laddinfrastruktur, den så kallade räckviddsångesten. Vi föreslår fortsatt stöd till investeringar i laddinfrastruktur. Stödet ska kunna ges till företag, bostadsrättsföreningar, privata och kommunala bostadsföretag samt kommuner runt om i landet och ska kunna användas till publikt tillgängliga laddstolpar för såväl snabbaddning som normalladdning.

Ett fossilfritt flyg

Flyget svarar för en relativt liten men växande andel av de klimatpåverkande utsläppen. Det är angeläget att Sverige fortsatt ligger i framkant i den gröna omställningen av flygtrafiken. Karlstad Airport var den första flygplatsen i världen med en stationär tankanläggning för bioflygbränsle. Kristdemokraterna vill fortsätta arbeta för att våra transportslag ska vara så klimatsmarta som möjligt. Vi anser därför att det är centralt att utveckla förnybara bränslen för att minska flygets klimatpåverkan. Målet för Sverige bör vara att all flygtrafik inom och till och från Sverige är fossilfri 2040. Detta är en hög ambition, men den kan realiseras med hjälp av biojet samt elflyg där även vätgas är en komponent. Det är viktigt att möjliggöra tillräcklig tillgång till biobränslen för flygbranschen. Vi föreslår därför en nationell plan för utveckling av biobaserade flygbränslen och för att säkra tillgången av biobränsle till flyget.

Som Kristdemokraterna tidigare motionerat om och efterlyst har regeringen till slut gett besked om att från och med första halvåret 2021 införa reduktionsplikt för flygfotogen. Användningen av hållbara flygbränslen kan därmed öka. Därtill föreslår Kristdemokraterna att start- och landningsavgifterna ska vara miljö- och klimatstyrande för att premiera de som använder effektiva motorer eller mer förnybart bränsle. Vi föreslår att Sverige tar ledartröjan för att omförhandla de internationella avtal och konventioner som i nuläget sätter stopp för beskattning av flygbränsle. Vi föreslår att det genomförs en riktad satsning på forskning och utveckling av biobränslen för flyget.

Som vi tidigare föreslagit utvidgas Energimyndighetens främjandeuppdrag gentemot hållbara biobränslen för flyg till en satsning som omfattar forskning och utveckling av elflyg. Regeringen avsätter 50 miljoner kronor till detta 2021 och 2022 under UO 21 anslag 1:4. Kristdemokraterna fördubblar anslaget till 100 miljoner kronor 2021 och 2022.

Trafikanalys förväntas presentera ett kunskapsunderlag under hösten 2020 med förslag på åtgärder som kan behövas för att främja en omställning till användning av elflyg. En framväxande komponent för flyg drivet av el är vätgas. Med vätgasbränsleceller finns potentialen till stora vinster för planets vikt. Det är därför angeläget att vätgasens potential för flyget beaktas i en övergripande svensk vätgasstrategi.

¹ Källa: elbilsstatistik.se.

Klimathotet är globalt och behöver globala överenskommelser. Genom EU och den internationella luftfartsorganisationen ICAO kan ändamålsenliga åtgärder mot flygets klimatutsläpp genomföras. Genom EU:s påtryckningar har ICAO också enats om åtgärder för att begränsa flygets klimatpåverkan. Kristdemokraterna föreslår att Sverige aktivt verkar via FN, ICAO och EU för att ytterligare minska flygets klimatpåverkan på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt.

Energiåtgärder för både offentliga och privata verksamheter

Energi- och klimatrådgivning kan medverka till samhällsekonomisk effektivitet. Därför är det en del av Energimyndighetens uppdrag. I dag finns ett statligt stöd, med tillhörande förordning, som riktar sig till lokal energi- och klimatrådgivning. Vi anser inte att detta nödvändigtvis tillhör kommunens ansvarsområde. Även om många kommuner har valt att samordna sig med andra kommuner så kan det i praktiken bli en pålaga inte minst för mindre kommuner. Kommuner som vill erbjuda rådgivning ska naturligtvis göra det. Vi menar dock att staten bör ta ett större ansvar för energirådgivningsinsatser och tillför därför 10 miljoner kronor årligen till Energimyndigheten för detta.

Infångning och lagring av koldioxid

I Sverige finns inga bergsformationer eller havsdjup som är lämpliga för koldioxidlagring. I Nordsjön och i Norska havet finns däremot lämpliga områden. De 18 bäst lämpade identifierade lagringsplatserna för koldioxid inom Norden har tillsammans en teoretisk lagringskapacitet som uppgår till mer än 86 gigaton.¹ Med dagens utsläppstakt motsvarar denna lagringskapacitet 564 år av de nuvarande årliga koldioxidutsläpp som sker inom den nordiska regionen. Förutom enstaka projektstöd finns det idag få incitament att investera i koldioxidinfångning i Sverige. Forskning och utveckling i sådan teknik är också sparsam.

Idag släpper svenska biokraftverk ut cirka 30 megaton CO₂ årligen. Detta innebär en stor potential att dra ut koldioxid ur atmosfären. Växande träd och andra grödor binder kol. När dessa förbränns i biokraftverk bildas CO₂ som då kan fångas in och lagras. Nettoeffekten blir att koldioxid tas bort ur atmosfären. Att Sverige har en så stor andel energi från biobränslen talar för att Sverige ska prioritera teknik för infångning och lagring av CO₂. Därigenom kan vi nyttja detta förnybara bränsle och samtidigt bidra till nettoupptag ur atmosfären.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen inrättandet av ett system med omvända auktioner alternativt fast lagringspeng för koldioxidavskiljning. Därtill behöver också regeringen arbeta för upprättandet av EU-gemensamma styrmedel.

Som jämförelse satsar den norska regeringen drygt 16 miljarder på koldioxidinfångning. I satsningarna finns i förlängningen möjlighet till en integrerad nordisk utveckling som Sverige bör bejaka och främja med investeringar i nätkapacitet. Norge satsar drygt 3 miljarder på Norcems cementfabrik i norska Brevik. Norcems anläggning ingår i samma koncern som cementfabriken i Slite på Gotland vilket tillgängliggör tekniken

även där under förutsättning att nätkapaciteten på Gotland stärks. Potentialen som kan uppnås är enorm.

Utvidga EU:s handelssystem med utsläppsrätter

EU:s mål för minskade växthusgasutsläpp och energieffektivisering spelar en central roll i arbetet mot miljöförstöring och klimatförändring. Kristdemokraterna har länge varit pådrivande för att utveckla handeln inom EU med utsläppsrätter (ETS – Emissions Trading System) som är ett kostnadseffektivt verktyg för att nå klimatmål. Vi anser att handelssystemet med utsläppsrätter bör utvidgas till att omfatta även den övriga transportsektorn samt andra samhällssektorer med stora utsläpp som ännu inte deltar i systemet. De växthusgaser som i dag omfattas av ETS är koldioxid (CO₂), lustgas (N₂O) samt perfluorkolväten (PFC). I EU täcker ETS cirka 45 procent av de totala växthusgasutsläppen. För Sverige är motsvarande siffra cirka 37 procent.

Kristdemokraterna anser att alla växthusgaser bör omfattas av EU:s handelssystem med utsläppsrätter.

Öka Sveriges klimatbistånd till utvecklingsländer

Människans utsläpp av växthusgaser i atmosfären är en av vår tids största politiska utmaningar. Samarbete över gränserna är avgörande om en oacceptabel global temperaturökning ska kunna undvikas. När jordens medeltemperatur ökar drabbas utvecklingsländerna särskilt hårt av torka, jorderosion, översvämningar, parasiter och utbredning av tropiska sjukdomar.

Vi har ett moraliskt ansvar att hjälpa och stötta de fattiga länderna på deras väg mot en hållbar utveckling. Den gröna klimatfonden (GCF) startades för att hjälpa utvecklingsländer att utvecklas på ett hållbart sätt. Av fondens medel ska 50 procent användas för anpassningsåtgärder och 50 procent till åtgärder för utsläppsminskning.

Minst 50 procent av andelen som går till anpassningsåtgärder ska gå till små östater, de minst utvecklade länderna och Afrika, och resten till övriga utvecklingsländer. Det krävs att de rikare länderna prioriterar att sätta in medel till fonden för att utvecklingsländerna skall kunna bidra till de gemensamt överenskomna klimatmålen.

Anslagsförändringar

Likt tidigare avvisar vi inom anslag 1:1 *Statens energimyndighet* medel till sekondering av personal och informationsplattform för solceller. Vi tillför Energimyndigheten 10 miljoner kronor årligen för energirådgivning och avvisar samtidigt under anslag 1:10 regeringens tilldelning om 120 miljoner kronor till lokal rådgivning. Till förmån för andra budgetsatsningar avvisas tilldelningen om 9 miljoner kronor årligen för marknads kontroll, ekodesign och energimärkning under anslag 1:1. Av prioritetsskäl samt för att neutralisera villkor mellan olika kraftslag minskas anslag 1:3 *Insatser för förnybar elproduktion* med 15 miljoner kronor årligen.

Vi avsätter mer medel till energiforskning än regeringens förslag. Anslag 1:4 *Energiforskning* tillförs 175 miljoner kronor årligen. 125 miljoner kronor är en satsning på kärnkraftsforskning. Kristdemokraterna vill att en färdplan för framtidens kärnkraft tas fram där satsningen kan bidra till planen. Vi lägger också 50 miljoner kronor mer än regeringen per år på forskning för ett fossilfritt flyg.

För att möjliggöra en högre ambitionsnivå avseende utbyggnad av laddstolpar för elfordon samt infrastruktur för elektrifierade tunga fordon utökar vi anslag 1:5 *Infrastruktur för elektrifierade transporter* med 100 miljoner kronor år 2021 och 2022. Till förmån för andra satsningar, och med hänvisning till att anslagets kostnadseffektivitet kan ifrågasättas, avvisar vi regeringens förslag om att tillföra 260 miljoner kronor år 2021 till anslag 1:7 *Energiteknik* för nedtrappning av investeringsstöd till solceller.

Camilla Brodin (KD)

Larry Söder (KD)

Magnus Oscarsson (KD)

Magnus Jacobsson (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD)